

2017 m. sausio 19 d., ketvirtadienis

P8_TA(2017)0004

Padėtis Burundyje

2017 m. sausio 19 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Burundyje (2017/2508(RSP))

(2018/C 242/03)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezolucijas dėl padėties Burundyje, ypač į dvi paskutines 2015 m. liepos 9 d.⁽¹⁾ ir 2015 m. gruodžio 17 d.⁽²⁾ priimtas rezolucijas,
- atsižvelgdamas į Kotonu partnerystės susitarimą, ypač į jo 96 straipsnį,
- atsižvelgdamas į 2016 m. kovo 14 d. Tarybos sprendimą (ES) 2016/394 dėl konsultacijų su Burundžio Respublika pagal Afrikos, Karibų jūros bei Ramiojo vandenyno grupės valstybių (AKR) ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarimo 96 straipsnį procedūros baigimo⁽³⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 4 d. rezoliuciją dėl AKR ir ES santykių ateities po 2020 m.⁽⁴⁾,
- atsižvelgdamas į 2015 m. gruodžio 9 d. AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos rezoliuciją dėl padėties Burundyje,
- atsižvelgdamas į 2000 m. rugpjūčio 28 d. Arušos taikos ir susitaikymo susitarimą dėl Burundžio,
- atsižvelgdamas į Burundžio konstituciją, ypač į jos 96 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Afrikos demokratijos, rinkimų ir valdymo chartiją,
- atsižvelgdamas į Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją,
- atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
- atsižvelgdamas į 2016 m. spalio 21 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimą Europos Sąjungos vardu dėl Pietų Afrikos ir Burundžio, taip pat dėl Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT),
- atsižvelgdamas į 2015 m. spalio 1 d. Tarybos reglamentą (ES) 2015/1755 dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Burundyje ir į jų atnaujinimą 2016 m. rugsėjo 29 d.⁽⁵⁾,
- atsižvelgdamas į 2016 m. lapkričio 4 d. Afrikos žmogaus ir tautų teisių komisijos rezoliuciją dėl žmogaus teisių padėties Burundžio Respublikoje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. rugsėjo 20 d. Jungtinių Tautų nepriklausomo tyrimo dėl Burundžio ataskaitą, parengtą pagal Žmogaus teisių tarybos rezoliuciją Nr. S-24/1,
- atsižvelgdamas į JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro 2016 m. birželio 17 d. ataskaitą dėl žmogaus teisių padėties Burundyje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. rugsėjo 30 d. priimtą Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos rezoliuciją dėl žmogaus teisių padėties Burundyje,

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2015)0275.

⁽²⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2015)0474.

⁽³⁾ OL L 73, 2016 3 18, p. 90.

⁽⁴⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2016)0371.

⁽⁵⁾ OL L 257, 2015 10 2, p. 1.

2017 m. sausio 19 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į 2016 m. gegužės 17 d. Afrikos žmogaus ir tautų teisių komisijos delegacijos faktų nustatymo misijos į Burundį 2015 m. gruodžio 7–13 d. ataskaitą;
- atsižvelgdamas į 2017 m. sausio 6 d. EIVT atstovo spaudai pareiškimą dėl „Lygos Iteka“ (angl. *Ligue Iteka*) uždraudimo,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 135 straipsnio 5 dalį ir 123 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi Burundis nuo tada, kai šalies prezidentas Pierre Nkurunziza, pažeisdamas Arušos susitarimą ir valstybės konstituciją, nusprendė siekti trečios kadencijos 2015 m. balandžio mėn. prezidento rinkimuose, išgyvena sudėtingą politinę, socialinę ir ekonominę krizę; kadangi prezidentas P. Nkurunziza neseniai pareiškė, kad jis neatmeta galimybės persvarstyti Burundžio konstitucijos, kad jam atsivertų galimybė galbūt siekti ketvirtosios kadencijos nuo 2020 m. ir vėliau;
- B. kadangi 2016 m. spalio 19 d. Burundis informavo Tarptautinį baudžiamąjį teismą (TBT) apie savo pasitraukimą iš Romos statuto ir TBT po to, kai TBT pradėjo preliminarų tyrimą dėl smurto ir žmogaus teisių pažeidimų šalyje;
- C. kadangi 2016 m. lapkričio 15 d. „Lyga Iteka“ paskelbė kartu su Tarptautine žmogaus teisių federacija po dvejų metų tyrimų šalyje parengtą ataskaitą „Represijų ir genocido dinamika Burundyje“, kurioje pateiktas atnaujintas vaizdas dėl vyriausybės vykdomų represijų ir masinių žmogaus teisių pažeidimų; kadangi praėjus keletui savaičių „Lyga Iteka“ taip pat paskelbė keletą tiriamųjų ataskaitų dėl pačių sunkiausių nusikaltimų, kuriuos Burundyje įvykdė vyriausybės pajėgos: nužudymų, grobimų, priverstinių dingimų, kankinimų, prievartavimų ir daugybės žmonių sulaikymų; kadangi už šiuos nusikaltimus ir toliau visiškai nebaudžiamas; kadangi iki 2016 m. spalio mėn. uždraustos dar penkios už teises kovojančios organizacijos: „Forum pour le renforcement de la société civile“ (FORSC), „Forum pour la conscience et le développement“ (FOCODE), „Action chrétienne pour l’abolition de la torture“ (ACAT), „Association burundaise pour la protection des droits humains et des personnes détenues“ (APRODH) ir „Réseau des citoyens probes“ (RCP);
- D. kadangi 2016 m. lapkričio mėn. Tarptautinė žmogaus teisių federacija pranešė apie daugiau kaip 1 000 mirties atvejų, 8 000 dėl politinių priežasčių sulaikytų asmenų, nuo 300 iki 800 dingusių asmenų, šimtus kankinimo atvejų, šimtus moterų – seksualinės prievartos aukų, tūkstančius savavališkų suėmimų, daugiau kaip 310 000 žmonių, kurie turėjo ieškoti prieglobsčio kaimyninėse šalyse, ir 61 000 viduje perkeltų asmenų; kadangi saugumo padėtis Burundyje kelia grėsmę viso regiono stabilumui;
- E. kadangi vyriausybė vis labiau griežtina nepriklausomos žiniasklaidos ir laikraščių kontrolę, o žurnalistų atžvilgiu vykdomi priverstiniai dingimai, fizinis susidorojimas ir užpuolimai arba teisminis persekiojimas; kadangi uždarytos visos nepriklausomos radijo stotys; kadangi pagal organizacijos „Žurnalistai be sienų“ parengtą 2016 m. informacijos laisvės klasifikaciją Burundis tarp 180 valstybių užima 156-ą vietą;
- F. kadangi 2016 m. kovo mėn. ES baigė konsultacijas pagal Kotonu susitarimo 96 straipsnį ir sustabdė tiesioginę finansinę paramą Burundžio administracijai, nes padarė išvadą, kad vyriausybės pasiūlyti išipareigojimai žmogaus teisių, demokratiškos principų ir teisinės valstybės srityse yra nepakankami;
- G. kadangi Burundžio teisinė sistema yra labai korumpuota, ir nepaisant to, kad nuo krizės pradžios buvo nužudyta ir kankinama šimtai žmonių, daugelis iš jų – policijos ir žvalgybos tarnybų – labai nedaug asmenų patraukta baudžiamajon atsakomybėn;

2017 m. sausio 19 d., ketvirtadienis

- H. kadangi baiminamasi, jog vyriausybė siekia suteikti krizei etninį atspalvį, o iš valstybės tarnautojų vis dažniau galima išgirsti nesantaiką kurstančių kalbų – tai irgi pažymėjo JT pareigūnai;
- I. kadangi, kaip teigiama ataskaitose, valdančiosios partijos jaunimo lygos „Imbonerakure“ nariai sulaiko, muša žmones, vagia gyventojų turtą, taip pat kaip ginklą naudoja prievartavimus; kadangi jie dažniausiai puola opozicijos atstovus, visų pirma Nacionalinio išsivadavimo pajėgų (NIP) judėjimo narius; kadangi per pastaruosius mėnesius buvo nužudyta, sulaikyta, sumušta ir kankinama daugybė opozicijos narių ir tariamų oponentų;
- J. kadangi 2016 m. rugsėjo 29 d. ES Taryba atnaujino ES ribojamųjų priemonių Burundžiui taikymą iki 2017 m. spalio 31 d.; kadangi šios priemonės (draudimas keliauti ir lėšų išaldymas) tikslingai taikomos asmenims, kurių veikla, kaip buvo nustatyta, kenkė demokratijai ar kliudė rasti politinį krizės Burundyje sprendimą;
- K. kadangi toliau vyksta Afrikos Sąjungos, Rytų Afrikos bendrijos, ES ir JT visapusiškai remiamas tarpininkavimas, kuriuo siekiama skatinti Burundžio vidaus dialogą ieškant bendro takaus Burundžio krizės sprendimo;
1. reiškia didelį susirūpinimą dėl Burundyje blogėjančios politinės ir saugumo padėties; smerkia smurto atvejus Burundyje, apie kuriuos pranešama nuo 2015 m. ir dėl kurių pasitaikė mirčių, kankinimo, prieš moteris nukreipto smurto, įskaitant grupinius prievartavimus, tūkstančių žmonių persekiojimo ir įkalinimo, šimtų tūkstančių Burundžio gyventojų priverstinio perkėlimo, savavališkų suėmimų ir neteisėto sulaikymo, spaudos ir saviraiškos laisvės pažeidimo atvejų, taip pat smerkia plačiai paplitusį nebaudžiamumą už tokius veiksmus; ragina atlikti išsamų nepriklausomą žudymų ir smurto atvejų tyrimą ir šių veiksmų vykdytojus patraukti baudžiamojon atsakomybėn;
  2. primena Burundžio valdžios institucijoms jų įsipareigojimus užtikrinti, apsaugoti ir skatinti pagrindines teises, įskaitant šalies gyventojų pilietines ir politines teises, kaip antai žodžio laisvę ir susirinkimų laisvę, kurios įtvirtintos Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartijoje ir kitose tarptautinėse ir regioninėse žmogaus teisių priemonėse; primena Burundžio vyriausybei jos tarptautinius įsipareigojimus, nurodytus Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakte, visų pirma susijusius su pagarba pagrindinėms laisvėms bei teisinės valstybės principo laikymusi ir teismo bylų nagrinėjimu, visų pirma teise į teisingą ir nešališką bylos nagrinėjimą;
  3. yra labai susirūpinęs dėl to, kad 2016 m. gruodžio 23 ir 28 d. Burundžio Nacionalinė asamblėja priėmė du įstatymų projektus, kuriais nustatoma griežtesnė vietos ir tarptautinių NVO veiksmų kontrolė; atkreipia dėmesį į tai, kad 2017 m. sausio 3 d. remiantis šiais įstatymais buvo uždrausta „Lygos Iteka“ veikla šalyje; primygtinai ragina Burundžio valdžios institucijas pakeisti šį sprendimą; dar kartą pabrėžia, kad pilietinė visuomenė ir žmogaus teisių aktyvistai atlieka itin svarbų vaidmenį demokratinėje visuomenėje; ragina vietos valdžios institucijas leisti jiems laisvai ir saugiai vykdyti savo veiklą;
  4. ragina nedelsiant ir besąlygiškai išlaisvinti visus sąžinės kalinius; ragina ES ir jos valstybes nares padvigubinti pastangas remiant ir apsaugant žmogaus teisių gynėjus ir žmogaus teisių organizacijas, kurios šalyje patiria riziką;
  5. ragina Burundžio valdžios institucijas nedelsiant atverti žiniasklaidą ir leisti sugrįžti į šalį tremtyje esantiems opozicijos lyderiams;
  6. ragina Burundžio vyriausybę atnaujinti bendradarbiavimą su Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuru ir JT Žmogaus teisių taryba, taip pat suteikti OHCHR darbuotojams galimybę lankytis sulaikymo vietose; primygtinai ragina Burundžio vyriausybę gerbti ir užtikrinti žmogaus teises ir pagrindines teises visiems, laikantis prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų;
  7. tvirtai remia demokratinis principus ir vertybes, žmogaus teises ir teisinės valstybės principus, nes tai pagrindiniai AKR ir ES partnerystės susitarimo elementai ir Arušos susitarime išdėstyti principai; primygtinai ragina visas šalis sudaryti reikiamas sąlygas, kad vykdant įtraukų ir skaidrų nacionalinį dialogą, kuriame dalyvautų vyriausybė, opozicinės partijos ir pilietinės visuomenės atstovai, kaip numatyta Arušos susitarime ir Burundžio konstitucijoje, būtų atstatytas pasitikėjimas ir skatinama nacionalinė vienybė;

2017 m. sausio 19 d., ketvirtadienis

8. labai susirūpinęs pažymi, kad Burundis oficialiai pasitraukė iš Romos statuto; primena, kad TBT yra viena iš svarbiausių institucijų, padedanti piliečiams siekti teisingumo, kai susiduriama su pačiais sunkiausiais nusikaltimais, tais atvejais, kai to neįmanoma padaryti nacionaliniu lygiu;
9. ragina JT Saugumo Tarybą ir TBT skubiai pradėti visapusišką tyrimą dėl įtariamų žmogaus teisių pažeidimų Burundyje, įskaitant įtarimus, kad jo jurisdikcijoje per dabartinę šalies krizę galėjo būti vykdomas genocidas;
10. smerkia tai, kad buvo priimtas naujas įstatymas dėl nacionalinio savanorių korpuso įkūrimo, pagal kurį būtų legalizuota smurtinė jaunimo organizacija „Imbonerakure“, kurią tarptautinės žmogaus teisių organizacijos ir JT kaltina daugybe šiurkščių žmogaus teisių pažeidimų ir tuo, kad ji veikia nebaudžiamumo aplinkoje; ragina nedelsiant nuginkluoti minėtą ginkluotą grupuotę;
11. remia Tarybos sprendimą, žlugus pagal Kotonu susitarimo 96 straipsnį pradėtoms diskusijoms, sustabdyti tiesioginę finansinę paramą Burundžio administracijai, įskaitant biudžeto paramą, tačiau teikti visą finansinę paramą gyventojams ir humanitarinę pagalbą tiesioginiais kanalais;
12. palankiai vertina 2015 m. spalio 1 d. ES nustatytas tikslines sankcijas, derančias su Afrikos Sąjungos priimtu sprendimu taikyti tikslines sankcijas, įskaitant draudimą keliauti ir turto išaldymą tiems Burundžio gyventojams, kurie atsakingi už žmogaus teisių pažeidimus ir kurie trukdo pastangoms surasti politinį šios krizės įveikimo būdą; ragina ES tokias sankcijas taikyti ir tiems asmenims, kurių veikla kelia grėsmę regiono taikai ir stabilumui, kursto neapykantą ir pažeidžia Arušos susitarimą;
13. reiškia susirūpinimą dėl to, kad politinės krizės gali sukelti etninį konfliktą; smerkia tai, kad Burundžio valstybės tarnyboje ir ginkluotose pajėgose asmenys nurodomi pagal jų etninę kilmę; primygtinai ragina visas konflikto šalis laikytis Arušos susitarimo;
14. palankiai vertina tai, kad 2016 m. lapkričio mėn. įsteigta JT žmogaus teisių Burundyje tyrimo komisija, kuri atliks žmogaus teisių pažeidimų ir piktnaudžiavimo jomis Burundyje nuo 2015 m. balandžio mėn. tyrimą; primygtinai ragina Burundžio valdžios institucijas visapusiškai bendradarbiauti su Tyrimo komisijos nariais;
15. remia 2016 m. liepos mėn. JT Saugumo Tarybos rezoliuciją, pagal kurią Burundyje leidžiama dislokuoti JT policijos pajėgas siekiant šalyje sumažinti smurtą ir žmogaus teisių pažeidimų atvejus; primygtinai ragina Afrikos Sąjungos Taikos ir saugumo tarybą skubiai nusiųsti delegaciją į Bužumbūrą susitikti su prezidentu P. Nkurunziza ir primygtinai raginti jį nutraukti saugumo pajėgų vykdomą smurtą;
16. ragina Afrikos Sąjungą, Jungtines Tautas ir ES rimtai apsvarstyti regioninius aspektus ir užkirsti kelią tolesniam regiono destabilizavimui; primygtinai ragina vyriausiąją įgaliotinę ir pirmininko pavaduotoją bendradarbiauti su Burundžio valdžios institucijomis ir visais kitais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais ir remti, atnaujinti ir stiprinti Rytų Afrikos bendrijos regioninio tarpininkavimo pastangų patikimumą, kad vykdam atvirą ir įtraukų dialogą būtų galima rasti ilgalaikį krizės sprendimą, kuriuo nebūtų pažeidžiama konstitucija, Arušos susitarimas ir tarptautinė žmogaus teisių teisė;
17. yra labai susirūpinęs dėl didėjančio pabėgėlių srauto į kaimynines šalis ir dėl nerimą keliančios humanitarinės padėties Burundyje; dar kartą išreiškia paramą visoms šalyje veikiančioms humanitarinėms organizacijoms ir pabėgėlius priimančioms kaimyninėms šalims ir patvirtina solidarumą su jomis; be to, ragina ES padidinti regionui skiriamą paramą;
18. reiškia didelį susirūpinimą dėl prezidento P. Nkurunzizos pareiškimo 2016 m. gruodžio 30 d., kad jis gali siekti ketvirtos prezidento kadencijos 2020 m.;

2017 m. sausio 19 d., ketvirtadienis

19. yra itin susirūpinęs dėl to, kad Burundyje diskriminuojami ir kriminalizuojami lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai ir interseksualūs asmenys (LGBTI); todėl prašo Burundžio Nacionalinės asamblėjos ir vyriausybės panaikinti baudžiamojo kodekso straipsnius, pagal kuriuos pažeidžiamos LGBTI teisės;

20. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Burundžio vyriausybei ir parlamentui, AKR ir ES tarybai, Komisijai, Tarybai, Rytų Afrikos bendrijai ir jos valstybių narių vyriausybėms, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Afrikos Sąjungos institucijoms ir Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui.
